

BUITEN

28^E JAARGANG N^O. 5

ZATERDAG 3 FEBRUARI 1934

Foto Pierre Savitas, Nice

EEN NIÇOISE (COMTÉ DE NICE)
(BIJ HET ARTIKEL: „FRANSCHÉ KLEEDERDRACHTEN EN FOLKLORE“)

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

DE SIENEESCHE STUDIO ALS VOORBEELD VAN EEN ITALIAANSCH UNIVERSITEIT IN DE MIDDELEEUWEN, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (1)	BLZ. 50—51
AMSTELVEEN (GEÏLL.), DOOR L. H. GREITER.	BLZ. 51. 52—60
FRANSCH KLEEDERDRACHTEN EN FOLKLORE (GEÏLL.) („LES FÊTES DES PROVINCES FRANÇAISES” TE NICE), DOOR THÉO DE VEER	BLZ. 49. 52—53
DE TUIN IN DE WINTER (GEÏLL.), DOOR MIEN RUYS.	BLZ. 53—55
FLOSSIE, DE SEALYHAM (GEÏLL.), DOOR P. M. C. TOEPOEL	BLZ. 56—57
DE STAD AAN DEN VOET VAN MONT CARMEL (GEÏLL.), DOOR HERMAN STEYLEN	BLZ. 57—58

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar *Rokin 74—76, Amsterdam*. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.
Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, verboden.

De Sieneesche studio als voorbeeld van een Italiaansche Universiteit in de Middeleeuwen

1) DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

SIENA had, evenals Bologna en Perugia, haar eigen „studio”, haar universiteit, die vooral in de XIVe en XVe eeuw tot grooten bloei kwam. Veel vreemdelingen, Duitschers, Spanjaarden, Portugeezen, bezochten haar om er hun opleiding te ontvangen.

Aanvankelijk, in de eerste decennien der XIIIe eeuw, was deze studio op bescheiden leest geschoeid. Het was een school voor rechtswetenschap, voornamelijk voor het Romeinsche recht, een onontbeerlijk studievak, aangezien de Sieneesche regering in 1176 besloten had dit recht in te voeren.

Geleidelijk werd echter het programma van de school uitgebreid, in 1240 bestond reeds een universiteit, door de gemeente onderhouden en tien jaren later bevatte het stedelijk statuut speciale bepalingen betreffende de salarissen der docenten in de grammatica, de rechten en de medicijnen.

In de laatste faculteit heeft Pietro Ispano, van geboorte Portugees, de latere paus Johannes XXI, zich vooral onderscheiden. Hij had gestudeerd aan de universiteit te Parijs, waar de Arabische geneeskunde, die gelijk is aan de Joodsche, hem tot basis diende. Tijdens zijn veertienjarig verblijf te Siena doceerde hij niet alleen medicijnen, maar ook rechtswetenschap.

In 1310 schonk de gemeente aan de studenten en professoren der universiteit verschillende privileges, zooals vrijstelling van belastingen en van militairen dienst, maar eerst na 1321 begint de eigenlijke bloeitijd der Sieneesche hogeschool.

Een der oorzaken van dezen bloei was een toevallige samenloop van omstandigheden.

In Bologna was de politieke situatie zóó ongunstig, de partijtwisten tusschen Witten en Zwarten hadden zulk een omvang gekregen, dat een groot aantal professoren en studenten aan de universiteit besloten te emigreeren en een rustiger plaats te zoeken voor hun studiën. Velen hunner begaven zich naar Imola, maar de meerderheid verhuisde naar Siena.

De Sieneesche regering greep deze gelegenheid met beide handen aan en deed alle moeite om de Bologneezen naar Siena te lokken. Men zond een deputatie van notabelen naar Imola en Bologna, stelde 6000 florijnen beschikbaar voor de reiskosten van doctoren en studenten, voor het vervoer van hun boeken, tevens allerlei faciliteiten aanbiedende enz. Onder andere werd toegestaan, dat deze vreemdelingen in Siena de „mos” van de Bologneesche universiteit handhaafden en de bevolking der stad werd bevolen, zich zoo voorkomend mogelijk jegens de gasten te gedragen. De regering

verordende, dat hem, die door woord of daad de vreemde doctoren of studenten beleedigde, het dubbele van de strafmaat werd toegemeten, die anders op dergelijke vergrijpen stond.

Einde Mei 1321 kwamen de vreemde studenten aan de de Sieneesche bevolking verwelkomde hen met festijnen, waarop het vroolijk toeging.

In Bologna werden de studenten van ouds ingedeeld in Citramontanen en Ultramontanen — Italianen en buitenlanders. Deze verdeling werd te Siena ook ingevoerd en de buitenlanders, die hun eigen corporatie hadden, stroomden in menigte naar de Sieneesche studio.

Onmiddellijk werd de studio op grotere schaal georganiseerd, bij welke gelegenheid een gedicht gemaakt werd en een giullare, de auteur van de canzona ter eere der universiteit, ontving van de regeering als honorarium een nieuwe tunica, wat destijds een zeer ruime belooning was.

Voor de medische faculteit bloeide. Maar weldra had Siena reden tot bezorgdheid, want Florence, dat als altijd haar elk succes benijddé, besloot in 1348 ook een grooten studio te stichten, ingericht evenals de hogeschool te Bologna. Dit plan heeft Siena echter weinig schade berokkend. De vrijgevochten studenten konden zich niet voegen naar de Florentijnsche oligarchie, het opkomende geslacht der Medici was tegen alles, wat de vrije gedachte bevorderde. De Signoria begon de vrijheid van de studenten te beperken, de jongelieden en professoren gingen ongaarne naar den Florentijnschen studio en honderd jaren na de oprichting was hij in verval geraakt.

Voor in de XIVe eeuw waren in Italië de professoren schaarsch, steeds werden er nieuwe universiteiten gesticht en het aantal studenten nam voortdurend toe. De Sieneesche regeering, die zorg droeg voor den bloei van haar studio, benutte iedere gelegenheid, om beroemde geleerden aan te lokken. Toen in 1361 Barnaba Visconti Bologna belegerde, en het verblijf voor de vreedzame professoren daar weer ondraaglijk werd, zond het Sieneesche Consiglio generale een deputatie, met het doel het benarde Bologna de beste professoren in de rechten en de medicijnen afhandig te maken.

Een groote mededingster voor Siena was de universiteit te Perugia, die tot de beste hogescholen van Italië behoorde en krachtens de pauselijke privilegiën een zoogenaamde „studio generale” was, de eenige universiteit in de landstreek tusschen Perugia en Napels, welker doctorsbullen overal geldig waren. De universiteit te Rome, een fundatie van Bonifacius VIII, bestond nog kort en had nog geen wetenschappelijke vermaardheid.

De Sieneesche regeering had er al haar streven op gericht om van den paus het privilegie te krijgen voor een studio generale, gelijk Perugia had. Zes en twintig jaren lang onderhandelde men hierover met Rome en toen alle bemoeiingen vergeefs bleken, wendde men zich tot den keizer.

Den 16en Augustus 1357 onderteekende Karel IV te Praag een diploma, waarbij de Sieneesche studio tot universiteit werd verhoogd en gelijkgesteld met andere academies. Het recht tot het verleenen van de doctortitels kende de keizer toe aan den bisschop van Siena, die voorts te waken had voor het nakomen van de privilegiën der universiteit.

De rector-generaal werd gekozen door het „consiglio generale della scolaresca” uit een drietal, door het bisschoppelijke consistorium voorgesteld. Met dezen opper-rector moesten twee vice-rectoren de macht over de studenten deelen, een voor de Ultramontanen, de andere voor de Citramontanen.

Als vertrouwensmannen tusschen de regeering en de universiteit diende een commissie van drie leden, de „savi”, gekozen uit de Terzo's (stadswijken). Later, toen het volk te Siena steeds meer in partijen werd verdeeld, vermeerderde men het aantal savi tot zes.

In den studio, in dien bijenkorf der studenten, werd een onafgebroken strijd gevoerd tusschen de verschillende corporaties om de macht en om prerogatieven. De Sieneesche studenten stonden tegenover de vreemdelingen, de juristen tegenover de medische faculteit, iedere corporatie streefde naar een zoo groot mogelijken invloed op de keus van den rector en de professoren.

De vreemdelingen werden vaak zóó over het paard getild, dat van 1361 af bijna uitsluitend „forestieri” den kathedraal bestegen, in tegenstelling met Bologna, waar de zonen en neefjes van aanzienlijke burgerfamilies tot professoren werden benoemd.

Te Siena werd de hegemonie van de vreemdelingen in de hand gewerkt door den onderlingen naijver der politieke partijen. Ten einde het protegeeren van stadgenooten te voorkomen, besloot de Signoria, dat een Sienees alleen op grond van buitengewone verdienste den kathedraal mocht bestijgen.

Somtjds werd ook afgeweken van de gewoonte, uitsluitend vreemdelingen tot professor te benoemen; in 1435 waren er reeds zes Sieneezen hoogleeraar, aan het einde der XVe eeuw hadden de stedelingen geheel de overhand verkregen en de professoraten werden een soort monopolie van de ingezetenen patriciërs.

Afgezien van eenige geduchte inzinkingen, door de pest-epidemieën veroorzaakt, rees het geestelijk peil der universiteit gestaag in den loop der XIVE eeuw. De „Goddelijke Comedie” werd er uitgelegd, civiel en kanoniek recht gedoceerd en de medische faculteit verkreeg een grooten naam. De wetenschap, vooral de rechtsgeleerdheid, was een erfgoed in sommige families, een typisch verschijnsel in het conservatieve Siena. De geslachten Paliatesi, Nini, Bellanti, Aringheri, Borghesi, Sozzini hebben louter juristen voortgebracht.

Het gedenkteken van professor Niccolo Aringheri di Casole staat nog steeds in het universiteitsgebouw. Deze beroemde jurist overleed tijdens de pestepidemie van 1374. Aan zijn zoons verleende de paus den grafelijken titel voor hun verdiensten als rechtsgeleerden.

Zeer talrijk was het gehoor op de colleges in astrologie, welke leer niet slechts van invloed was op de dagelijksche werkzaamheden, maar ook op de verklaring van de geschiedenis der menschheid. De kroniekschrijvers gingen uit van de veronderstelling, dat de historische feiten samenhangen met de bewegingen der hemellichamen.

De verhouding van de universiteit tot de geestelijkheid was over het geheel genomen goed. De bisschop van Siena deed in 1392 bij den paus stappen om toestemming te krijgen voor het stichten van een tehuis voor studenten „casa di sapienza” op voorbeeld van soortgelijke instellingen te Bologna en Perugia. Het fonds was oorspronkelijk bestemd voor arme studenten uit de stad Siena en het grondgebied der republiek, maar aangezien de bisschoppen het uitsluitend uit eigen geldmiddelen versterkten, werd de macht der geestelijkheid over den studio grooter. *(Wordt vervolgd)*

AMSTELVEEN

DOOR L. H. GREETER

TIEN jaren geleden wilden we de stad gaan verlaten en buiten gaan wonen. De vraag bleef alleen maar, welke plaats wij zouden kiezen. Een hoofdzaak was, dat Amsterdam gemakkelijk en goedkoop te bereiken moest zijn. Er zijn heel wat plaatsen tegenwoordig, die daaraan voldoen, zooals het Gooi en Kennemerland. Maar toen wij onze berekening opmaakten, bleek ons toch, dat de reiskosten ons wat hoog zouden komen. ☼ Toen besloten wij eenvoudig het spoorboekje na te kijken, in de lijst van aan het spoor-net aangesloten plaatsen zou allicht iets voorkomen dat ons een idee gaf. En een van de eerste, die ons opvielen, was Amstelveen. ☼ We keken elkaar aan. Amstelveen? Dat kenden we, van hooren zeggen. We herinnerden ons nog den Amstelveenschen Weg, aan het einde van het Vondelpark, waar je des zomers overvloed van gele irissen vond, boterbloemen, lischdodden, en dergelijke. Maar daar gaan wonen.... ja.... ☼ Wij zijn gaan kijken, we hebben er een aardig huisje gevonden. En nu zouden wij er niet meer vandaan willen. ☼ Als ik 's avonds in den tuin sta, en naar het Noorden kijk, dan zie ik de lucht rossig getint. En ik weet, daar ligt Amsterdam. Amsterdam met zijn Kalverstraat en Muntplein, het Carltonhotel en het Lido. Zoo dichtbij is het. Feitelijk kun je den afstand loopend afleggen als je tijd genoeg hebt. En toch, hier ben je in de meest verrukkelijke landelijkheid. ☼ Ik wil niets kwaads zeggen van het Gooi, van de duinstreek, of van een van die andere, heerlijke gedeelten van ons land. Maar het komt mij voor of ik, wanneer ik voor de keuze gesteld werd, boven alle het eenvoudige Amstelveen zou kiezen, omdat het zoo boven al het andere zoo echt, zoo verrukkelijk Hollandsch is. ☼ Daar is bijvoorbeeld het uitzicht aan de achterzijde van mijn huis. Een uitzicht zoo ver, zoo

ver, dat het einde niet te zien is. Altijd maar die stille, zachtgroene weiden, dat droomerig grazende vee, die zoo dikwijls door het moderne verkeer veroordeelde, maar voor mij toch zoo heerlijke smalle landwegen, met hun boomen aan weerszijden. Die wegen, die „wegsnellen”, zooals Couperus in een van zijn boeken schrijft. Men ziet ze snellen, ver weg, tot ze zich verliezen in verten waarvan men het einde niet ziet. ☼ Waarheen leiden die wegen? Natuurlijk weet ik het wel. Ze voeren naar dorpen met bruggetjes en met heldere huisjes, naar aardige, kleine, oude steden. Als ik mijn zwerftochten door den polder doe, en loop langs die smalle, stille wegen, die soms zoo stoffig en soms vol diepe wagensporen zijn, dan kom ik dat alles tegen. Dan zie ik de sloten, de boerderijen, de tuintjes met kool en boonen, de vlasharige kinderen die „dag!” roepen, en de klossende boeren op hun klompen. Dan zie ik de kerktorentjes, die overal opduiken in de verte, de stille kanalen, en bovenal, de eindelooze weiden met het zwartbonte vee. ☼ Dat is allemaal het echtste Holland, dat men zich denken kan. Een daarom heb ik dit land zoo lief, veel liever dan andere streken, die misschien veel mooier en pittoresker zijn. ☼ In de stille, zondorgloeiende Zondagmiddagen is het een heerlijkheid, achter in den stillen tuin te zitten en te kijken naar dat mooie vergezicht. Er is daar, een beetje terzijde, maar toch zoo dat ik er prachtig het oog op heb, zulk een mooie, gezellige, ouderwetsche boerderij. Die boerderij beantwoordt werkelijk aan alle eischen, die men aan een boerderij-uit-een-boek mag stellen. ☼ In de eerste plaats heet de boer schatrijk te zijn. Of dat waar is, weet ik niet, maar het ziet er toch wel waarschijnlijk uit, als men ziet hoe solide, degelijk en goed onderhouden alles op zijn boerderij wel is. Dan behoort al het land aan hem „zoover het oog reikt”. Dat is werkelijk waar, al het land dat men ziet behoort bij die groote boerderij. ☼ Hij heeft de nieuwste machines voor zijn bedrijf en het is bijna een wonder die in werking te zien. Er was een onmetelijk groot veld, tot aan den gezichteinder toe vol groene erwten beplant. Op een dag begonnen ze met hun machines te werken, en des middags was alles geoogst. En nog een paar uur later was alles op keurige hoopen gezet om een paar dagen te drogen, het ging zoo gauw dat men er nauwelijks het oog op houden kon. Op den avond van denzelfden dag stonden die donkere hoopen in geregelde rijen over het geheele veld, zoover het oog reikte. ☼ Ja, het moet wel romantisch zijn, een aantal mannen op zulke velden aan het werk te zien, bezig met maaien, en vrouwen die het gemaaide samenbinden. Maar dien dag vonden wij, dat toch ook landbouwmachines poëzie hebben. ☼ Hij heeft ook uitgestrekte weiden, die boer, en veertien prachtige, vette, glanzende koeien. En in het voorjaar was er een kalfje. Wij waren vol belangstelling, en zagen dat men op de boerderij die belangstelling deelde. Elken avond stond de boerenfamilie om het beestje geschaard, delibereerend en met het hoofd knikkend. ☼ We vroegen ons af, of het een koetje of een stiertje zou zijn. In het eerste geval zou het ongetwijfeld het vijftiende exemplaar der prachtige koebeesten worden. Maar in het tweede geval.... ☼ Op een avond was het kalfje verdwenen. We schrokken ervan. Zou het dan toch een stiertje zijn en, waar het al zoo aardig gegroeid was, aan den slager zijn verkocht? ☼ We konden niet nalaten een inspectietoetocht om de boerderij te ondernemen, en tot onze groote vreugde ontdekten wij het weer. Het was in een andere weide geplaatst! Dan was het toch vast en zeker een koekalfje! Wij waren er haast net zoo blij om als de boer zelf moet geweest zijn! ☼ Het huis van de boerderij is een flink, groot, oud huis, het ziet er bijna uit als een kleine burcht. Het is omgeven door hoog geboomte, dat is een oude gewoonte om het bliksemgevaar af te weren. De brug die naar het erf leidt, heeft een mooie, oude leuning van gesmeed ijzer, dat is stellig iets antiëks. En dan is er een mooie, goed onderhouden tuin bij de boerderij. Er staan veel rozen in, roode en witte en gele. Ik ben nooit in dien tuin geweest, maar ik heb zoo'n idee dat het van die ouderwetsche rozen zijn, niet zoo groot en niet zoo mooi, maar met een verrukkelijk zoeten geur. ☼ En dan is er een boomgaard, met knoestige oude appel- en perenboomen, een hoenderhof, en een varkensstal. Acht mooie, dikke biggetjes zijn er. En er zijn twee paarden. Die worden Zaterdagavonds in de weide gebracht, om daar den Zondag uit te rusten van het zware weekwerk. Ze schijnen verbaasd te zijn over die plotselinge rust en vrijheid, elken Zaterdag avond zie ik ze een heelen tijd als in verwondering en nadenken verdiept. *(Slot op blz. 58)*

Foto Pierre Samuël, Nice

KLEEDERDRACHT UIT LOUHANS (BOURGOGNE)

Foto Pierre Samuël, Nice

MEISJE UIT BOULOGNE SUR MER (ARTOIS)

Fransche kleederdrachten en folklore

DOOR THÉO DE VEER

Voor de Bersma's en de Bersma'tjes in het Agneta-park te Delft.

LA Fête des Provinces françaises", . . . ziedaar wel mede een van de aardigste, een van de meest geanimeerde, een van de fleurigste feesten, die men, in het voorjaar, in de hoofdstad van Frankrijk's zoete zuiden, in het zonnig Nice, kan meemaken, ziedaar het groot, blijkbaar „fête de la grande famille française", het feest buiten onder den blauwen hemel, het vrolijk feest op straat onder de platanen en de bonte vlaggen, tusschen de bloemen en onder het zachtken wiegend, exotisch groen reeds dadelen en waaierpalm en maanden van te voren door de „Fédération des Associations Régionales de Nice" alles met de meest minutieuze zorg wordt in orde gemaakt. — een feest, waarbij men het aantal er aan deelnemende groepen met de jaren al meer en meer ziet groeien en dat dientengevolge een steeds weer rijker en belangwekkender verscheidenheid van authentiek Fransche kleederdrachten uit de verschillende époques te aanschouwen geeft. — pittoreske kleederdrachten, landelijke dansen, naïeve volkszang en eigenaardige locale gewoonten, zoowel als die „du bon vieux temps". Een feest, waarvan gezegd kan worden dat het, — in gunstige tegenstelling met die van Parijs, die jammer genoeg al te vaak een banaal, in minder of meerdere mate veramerikaniseerd Cosmopolis slechts toonen, — ons, gedurende een viertal dagen, op de meest charmante wijze in kennis brengt met het Frankrijk van Mireille, met het Frankrijk zooals het werkelijk „is" en zooals het, naar ik van harte hoop, nog heel lang blijven zal. Dat bij dat van het afgelopen jaar, op z'n minst genomen 'n tweehonderdduizend toeschouwers, waaronder zéér vele vreemdelingen, aanwezig waren, verwondert mij dan ook niet in het geringst. „Les Fêtes des Provinces françaises" . . . ja eigenlijk beteekenen ze dan ook méér dan simpel een amusante mengeling van bonte volksdrachten, dan gewoon een defileeren van vroolijk kleurige

„LES FÊTES DES PROVINCES FRANÇAISES" TE NICE stoeten met hun zang en hun muziek, dan bloot een tal concerten en landelijke dansen in de open lucht. — eigenlijk beteekenen ze méér, hebben ze een dieperen zin, en dienen wij ze, wat het essentieele van hun program betreft althans, hoe langer hoe meer te gaan beschouwen als een — o, uiterst vredige, en in dit geval zelfs als een meest interessante — propaganda voor wat men de laatste jaren hier „la restauration provinciale" is gaan noemen. — als een pittoresk betoog voor een min of meer in aanzien herstellen der Fransche provincies van weleer. Een regionalisme waarbij nochtans, let vooral well, van autonomie niet in het allerminst sprake is, met recht, sprak naast de, nu ongeveer een eeuw geleden door Parijs vaak maar al te willekeurig getraceerde departementen, zooals gezegd, ook de oude provincie in eere te zien . . . „cette province, constituée par la géographie éternelle et modelée par l'Histoire de France", gelijk een der groote dagbladen het kortelings nog zeer juist uitdrukte. En dus ontmoeten we op die voorjaarsfeesten in het „bella Nizza" dan ook de drachten uit bijkans alle deelen des lands, zien wij ze uit de oude provincies van het noorden, als: Artois, Normandie en Ile-de-France, komen er uit die van het oosten en van het zuid-oosten, als: Champagne, Alsace et Lorraine, Bourgogne, Dauphiné, Savoie en Provence, treffen wij ze uit de centrale provincies, als: Touraine, Auvergne en Limousin, en zien wij ze uit die van het westen en van het zuid-westen, als: Bretagne, Anjou, Gascogne, Béarn en Languedoc. Ja, zoo ontmoet ge dan in Nice, in haar zonnige straten, en onder de palmen van haar Jardin Albert-Ier, en op haar luxeuzen, breed boulevard aan zee, — op den „boulevard van Europa", gelijk de Promenade des Anglais meermalen zeer juist genoemd wordt, — ieder jaar met Paschen, gedurende een viertal dagen de mooiste, de meest decoratieve, de meest schilderachtige costumes van het Fransche vlakke land en uit de „République" nog tot op heden geregeld worden gedragen, en ook diè uit den goeien ouden tijd nog, uit de Xlve tot en met de

XVIIIe eeuw. Doch dat niet alleen . . . Niet alleen dat diverse kleurige cortèges en vroolijke défilé's, mitsgaders een „bataille de fleurs” en een „retraite aux flambeaux” die met zulk een „Fête des Provinces” altoos gepaard gaan, ons dan gelegenheid bieden om van de talrijke er aan deelnemende groepen het interessante en pittoreske der kleederdracht te bestudeeren, doch daarenboven nog maken wij die dagen er kennis met de meest merkwaardige dansen en met de meest karakteristieke liederen en muziek van de verschillende gewesten welke te zamen Frankrijk vormen, het Frankrijk van thans, zoowel als „la douce, vieille France de nos rêves . . .”. En ja, wanneer ge dan op zulk een feest die rustieke drachten zult hebben zien voorbijgaan, die verscheiden dansen zult hebben gadeslagen, en naar die landelijke liederen en naar die muziek zult hebben geluisterd, ja kijk! dan ben ik er zeker van dat dit alles u inniger dan wat ook van den subtielen schoonheidszin der Franschen zal hebben weten overtuigen. Want ook al hebben natuur, bodem, of omgeving hier en daar dan al op eenige wijze hunne invloeden doen gelden, het hoofdzakelijke hebben wij hierbij toch buiten eenigen twijfel wel te danken aan den zoo geraffineerden en zoo nobelen smaak van dit volk. Aldus zult ge bijvoorbeeld bij de Fransche kleederdrachten, van nu en van vroeger, dan ook nimmer iets aantreffen van het plumpe, of van het dwaas pompeuze, of van het overdreven bonte, of van het stijve en sombere dat bij die uit sommige andere landen zoo dikwerf stoot. Integendeel, neem hier welk costume ge ook maar wilt, altijd vindt ge de juiste maat gehouden, de juiste maat tot zelfs in het elegante en in de coquetterie. En dan denk ik, terwijl ik dit schrijf, aan de rijke en toch zoo stemmige dracht der vrouwen en meisjes uit de valleien van Savoye, in hunne effen zwarte robe, waarover de korte, met gouden roggearen en fijne, donkere kant versierde, fluweelen châle en het glanzige, moiré zijden schortje met, onderaan, de drie breede,

veelkleurige bloemranden, — aan de vrouwen uit Savoye, met hun bonnet van goud en zwart fluweel, hun „frontière”, die op het voorhoofd en tegen de slapen in een punt uitlopend, de feodale kap uit de middel-eeuwen in herinnering brengt, — dan denk ik aan de „Bretonnes” uit Quimper en uit Pont-l'Abbé, in hun vluggen, korten „cotillon” van donker fluweel waarover het wijde schort en de breede, afhangende banden der kittige „coiffe” van gesteven, sneeuw wit borduursel, — en aan de harmonie van het rood en zwart en wit in de dracht der vrouwen uit Touraine, — en aan het trotsche costume uit Artois, waarvan de op een groote, witte margariet gelijkende, ronde „coiffe” van gepijpte kant, vooral door de „Boulonnaises” op zulk een gracieuze wijze wordt gedragen. En als vanzelf gaan m'n gedachten dan ineens weer heel naar het zuiden, naar Gascogne en naar de Hautes-Pyrénées, zie ik weer de fleurige, zoo artistiek gekozen kleuren uit de „Vallée de Bethmale”, zie ik

weer de vrouwen en de meisjes van daar onder hun aardige, zoo flatteerende huif, en met hun schoeisel als kwamen zij ver uit de bergen van Albanië. — en zie ik weer de herders uit Bigorre op hun soepele „espadrilles”, met hun grooten-witten berret, en met hun lange, wijde, roode pelerine met capuchon over een buis van roomkleurige wol, een breede, kleurige ceintuur en een broek van ruig, bruin „burra”. En — onwillekeurig — dwaal ik van die herders dan naar het land van Frédéric Mistral, denk ik aan Mireille en aan de zonnige Provence en aan de in hunne schoonheid zoo aristocratische vrouwen uit de omgeving van Arles, denk ik aan de „Arlésienne”, met haar geestig, wit chignonkapje, haar mooien, antieken „fichu brodé” en haar statig, donker kleed tot op de voeten, denk ik aan haar gebloemd „velours” en aan haar traditioneel, geciseleerd gouden kruis aan smal, zwart fluweel halslint. Om . . . ten slotte weer onder den azuren hemel van Nice terug te komen, weer terug te zijn in het land waar „à l'ombre des orangers en fleurs, de brunes filles à profil grec viennent remplir indolemment leurs grandes cruches vernissées”, weer terug te zijn in het oord waarvan mij de kleederdracht, een blij, frisch rood-en-wit onder glanzig zwart keurslijf en korte, bont gebloemde châle, en vooral niet te vergeten de „capeline”, het bevallige, platte hoedje van geel, gevlochten stroo, met de jaren lief is geworden.

De tuin in den winter

DOOR MIEN RUYS

HOE zien onze meeste tuinen er uit gedurende den langen winter? Een kale, troosteloze vlakke, bladerlooze heesters, zwarte, modderige paden of veel doodsch grint; hier en daar een stroopop om niet winterharde planten tegen de kou te beschutten. Door het raam naar buiten starend, keeren we ons snel weer om naar 't vuur, waar tenminste leven en gloed van uitstraalt. ☼ Waar de winter zoo lang is en hevige vorstperiodes in ons land gewoonlijk betrekkelijk kort zijn, is de gedachte en vooral de wensch in ons opgekomen of 't niet mogelijk zou zijn ook 's winters nog van den tuin te kunnen profiteren. ☼ De laatste jaren zijn er zooveel nieuwe planten ingevoerd, dat er opeens geheel nieuwe mogelijkheden ontstaan zijn voor onzen tuin gedurende de koude maanden. Groote tuinen met uitgestrekte gazons en zwaar geboomte behouden natuurlijk altijd hun schoonheid, maar 't zijn hoofdzakelijk de kleinere tuintjes die 's winters zoo van elke charme ontbloot kunnen zijn. ☼ Waar 's zomers de steeds wisselende bloemenrijkdom overheerscht, paden en vormen overwoekert en veel ongerechtigheden bedekt, treden nu de aanleg, de paden, de geheele vorm zoo sterk op den voorgrond, alle fouten scherp aan-

Foto Pierre Sanitas, Nice
MEISJE UIT DE VALLÉE DE BETHMALE
(HAUTES PYRÉNÉES) IN GASCOGNE

Foto Pierre Sanitas, Nice
MEISJE UIT SAVOIE

toonend, 's Winters zien we meer dan ooit hoe belangrijk een goede indeeling, een rustig, evenwichtig lijnenspel is. ☼ Hoewel rotsmuren en stapelmuurtjes vaak op zinloze wijze, te pas en te onpas worden aangewend, kunnen deze, wanneer ze op de juiste plaats en in een logisch verband zijn aangebracht, ook in de wintermaanden veel voldoening geven. De steen behoudt zijn kleur en het verveelt nooit de prachtige eenheid te bewonderen die al spoedig ontstaat tusschen deze steenen en hun beplanting, want al zien we geen bloemen, mooie vormen en tinten blijven er steeds. Het frissche mosgroen van Saxifraga licht op tusschen de voegen en op een neveligen morgen schitteren de fijne spinneragjes van de verschillende Sempervivum-rozetten. Ook zijn er allerlei rotsplanten die hun blad behouden, zooals Iberis, Zonneroosje, Cerastium en andere. Eigenlijk zijn er zooveel die 's winters nog een zekere schoonheid houden voor wie het maar weet te vinden. Het zijn geen felle, in 't oog springende kleuren, maar meest donkere, matte tinten, die de vaak prachtige vormen des te sterker doen uitkomen. Frisch blijft het groen van de kruipende Veronica filiformis, van allerlei lage Sedums en varenachtige plantjes, grijze en bonte thym, de donkere

maagdepalm en tusschen al deze lage planten het forsche, krachtige roodbruin aangelopen blad van Bergenia purpurascens. Uit een opening tusschen twee steenen komt een klein, heel gewoon Varentje te voorschijn, niets geen bijzonders, maar sterk spreekt de bladvorm, duidelijk zich afteekend tegen de grijze, ruwe steen. ☼ Vooral ook rotsconifeertjes zijn hier belangrijk; de grillige vormen van kruipende jene-

Foto Moerheim

BORDER IN DEN WINTERTUIN. WANNEER WE DIE OP NATUURLIJKE WIJZE LATEN AFSTERVEN

verbes of Taxus in donkergroen of goudgeel, de grappige, gedrongen dwergdennetjes of de verschillende Thuyavormen. Bijzonder aardig is de fijngevormde Thuya occidentalis var. filiformis met afhangende, draadvormige takken of de kleine Thuya Elwangeriana Rheingold, opvallend door zijn vreemden, dof-gouden gloed. ☼ En niet alleen in rotspartij of muurtje vinden we 's winters leven en kleur; in iets grootere tuinen is met coniferengroepen ook veel te bereiken. Allereerst al als omheining van den tuin is een Thuya-haag of het donkere groen van Taxus baccata zoo'n goede beschutting, niet slechts tegen koude en wind, maar ook als schuilplaats voor vogels. 's Zomers nestelen deze hier graag en door ze 's winters geregeld te voeren, houden we ze bij huis en op een zachten Decemberdag begint opeens een vink te slaan, hooren we 't fijne geluidje van een heelen troep pimpelmeezen of wipt een groote lijster door 't gras, in de beschutting van de haag. ☼ Coniferen kunnen we alleenstaand planten om ze vrij uit te laten groeien in 't gras, zooals een blauwspaar of ceder. Gedrongen van vorm is Cedrus deodara met fijne, zee-groene, hangende naalden, terwijl Cedrus atlantica glauca meer ruimte opeischt voor zijn grillige, naar alle richtingen uitgespreide takken. Ook kunnen coniferen in groepen geplaatst worden; de samenstelling hiervan is echter heel moeilijk. Op den duur nemen deze planten veel plaats in, als men ze vrijuit en elk afzonderlijk tot hun recht wil laten komen. Daarom wordt er veel een tusschenbeplanting gemaakt, die na jaren gehakt kan worden en die er voor zorgt dat al dadelijk de groep een zeker geheel

vormt. ☼ Staan Coniferen te dicht, dan worden ze spoedig kaal door gebrek aan licht en zijn voor goed bedorven. De groepeerings wordt ook hier geschikt naar vorm en kleur; bonte soorten moeten zeer sporadisch en met veel overleg gebruikt worden om een rommeligen, onrustigen en vooral een teveel gecultiveerden indruk te vermijden. Abies, Picea, Tsuga, Ceder en Juniperus passen goed bij elkaar. De vele Thuya-vormen hooren hier grootendeels niet tusschen. Welke types samen hooren, kunnen we leeren in onze onmiddellijke omgeving, in bosch of hei. Hier zien we dennen en jeneverbes, brem, boschbes en hei bijeen; wat we in de natuur in elkaars nabijheid zien opgroeien, vormt ook voor den tuin meestal de beste combinatie. ☼ Maar slechts in betrekkelijk grooten tuinen is ruimte voor ceders of zware dennegroepen; voor den kleineren stadstuin vormt een enkele juniperus 's winters al een punt van blijvende belangstelling. Onder de ver-uitstekende vlerken, half beschaduwde en beschermd, groeien allerlei lage plantjes. Sedums, Saxifraga's, Veronica's, Erica's en Edelweis. Ze zoeken als 't ware bescherming onder de veilige takken en al dit fijne, kleine leven geeft een grappig contrast tegenover dien enkelen, krachtigen, donkeren conifeer. ☼ De collectie groen-

blijvende heesters, die in ons klimaat winterhard zijn, is den laatsten tijd zeer uitgebreid. Naast Hulst kennen we al sinds jaren de verschillende Cotoneastersoorten, waarvan de variëteit Simonsi vooral opvalt door haar prachtige groote oranje-roode vruchten. Het is opvallend dat de vogels speciaal voor deze variëteit geen voorkeur hebben en slechts bij zeer strenge, langdurige kouziet men een enkele

lijster er met tegenzin eentje naar binnen werken. Deze Cotoneaster is bovendien heel sterk en verdraagt vrij veel schaduw, kan als hegje geknipt worden om dan, zoo mogelijk, nog rijker vrucht te dragen dan gewoonlijk. Sierlijk is de vorm van Cotoneaster Dielsiana, die echter haar blad verliest. Maar nu is er een nieuwe variëteit ingevoerd, die in sierlijkheid en rijkdom van bessen alle andere overtreft en bovendien geheel groenblijvend is. Deze Cotoneaster salicifolia floccosa hoort werkelijk in iederen tuin thuis en behoort tot het beste wat er onder de heesters bestaat. Ook onmisbaar, zelfs in 't kleinste tuintje, is Berberis stenophylla; zomer en winter, altijd blijven de veroverhangende takken een vreugd om naar te kijken. In Mei overdekt met fijne, helgele bloempjes, is de geheele struik met rijp of sneeuw van een bijzondere schoonheid. Deze heester verdraagt eenige schaduw, maar heeft dan soms de eigenschap sterk naar voren te trekken, het licht zoekend, wat hem zijn mooien, evenwichtigen vorm ontnemt. De plant is ijl van groei en daarom vormt een bodembekleding een goede aanvulling. Alleraardigst hiervoor is Pulmonaria angustifolia azurea; deze vaste plant behoort thuis in de schaduw en is zeer weinig eischend, wat licht en voedsel betreft, en binnen eenige jaren is tot het donkerste hoekje toe de heldere, hemelsblauwe bloemen onder de ranke berberis van licht en donker. ☼ Er zijn ook compacte, gedrongen berberis-soorten als B. Gagnepaini var. Tottenham en B.

Foto Moerheim

PERNETTYA MUCRONATA VAR. SPECIOSA

ferruculosa of de laagblijvende *B. candidula*, alle ijzersterk tegen vorst en eenige schaduw verdragend. ☒ Grof is *Viburnum rhytidophyllum*, met zwaar blad, dat zilverschaduwachtig-wit aan den achterkant is, een goede dekheester voor den winter. Ook hiervan is sinds kort een nieuwe variëteit in den handel, nu wel *Viburnum Davidii*, een laagblijvende struik met prachtige, groote, glanzende bladen, lichte bloemen en donkere vruchten. De plant groeit meer in de breedte dan in de hoogte en is daarom ook zeer geschikt voor rotspartijen of als onderbreking van een bloemenrand boven langs een stapelmuurtje, als hoekvulling of dergelijke. ☒ Eigenlijk zijn er veel meer goede planten voor den winter dan we zouden verwachten en wanneer deze op de juiste wijze worden samengesteld, zijn hier verrassende wintereffecten mee te bereiken. *Lonicera nitida* is een fijnbladerig struikje, sierlijk van vorm, hoewel zonder vrucht. *Mahonia aquifolium* is vrij algemeen bekend voor zware schaduw en slechte grond met zijn zware gele bloemtrossen in 't voorjaar. De nieuwe variëteit Moseri valt op door vreemde brons-oranje-bruine tinten van het jonge blad. Naast Laurierkers, waarvan ook een lage, horizontaal-groeiende var. bestaat (*Zabelli*), brem, vossenbes, *Erica* en *Pernettya* is er dan nog een geheele groep hierbij thuis hoorende *Rhododendrons*. De vele hybriden vinden we tegenwoordig van alle ouderwetsche kleuren in mat lila en rose tot het felste rood toe. Het is echter niet geraden deze nieuwe felle tinten gemengd met de andere in elkaar overvloeiende kleuren te planten. Naast deze hoogwordende *Rhododendrons* bestaat er een uitgebreide collectie fijnere soorten, prachtig van bladvorm en bloem. Vrij bekend is de heel vroegbloeiende lila-rose *Rh. praecox* of de zomerbloeiende alpen- en steenroos (*Rhod. ferrugineum* en *hirsutum*). Veel minder algemeen is de soort *racemosum* met licht blad en zachtrose bloemen, *hippophaeoides*, meer lila gekleurd en de lage gedrongen *fastigiatum*, die vooral voor de rotspartij of heituin in aanmerking komt. *Rhododendrons*, evenals brem en hei, houden niet van een kalkhoudenden bodem. Hier moet met de aanplant wel degelijk rekening mee worden gehouden; *Erica*'s verlangen geen bemesting, maar *Rhododendrons* vragen een goed losgemaakten, liefst eenigszins vochtigen, halfbeschaaduwden grond. In veengrond behooren ze eigenlijk thuis en

om hier aan tegemoet te komen, doorwerken we den bodem met goed fijngemaakt, doorweekt turfstrooisel. Ook kerstrozen vragen een voedzamen bodem om rijk te bloeien; het diepingesneden, donker glanzende blad lijkt op dat van *Pachysandra terminalis*, een ijzersterke, voortwoekerende plant voor zware schaduw, zomer en winter prachtig door haar gaaf blad. De gewenschte schaduw voor de zomermaanden geven eenige berken; de fijne stammen lichten even op tusschen het vele donkere groen en al deze planten tesamen vormen bij een juiste rangschikking een idealen wintertuin, die toch ook in voorjaar en zomer steeds vol afwisseling blijft. ☒ Bij den aanleg van iederen tuin moet er dus dadelijk aan gedacht worden dat deze ook 's winters onze belangstelling kan blijven trekken. Wanneer we de grintpaden vervangen door flagstones met kruipende en mosachtige planten tusschen de voegen en goede randplanten als *Armeria*, *Iberis* of andere gebruiken inplaats van de slecht te onderhouden grasbanden, lange, rechte strooken onderbreken door een enkelen alleenstaanden heester of conifeer en steeds zorgen voor voldoende groenblijvende beplanting, zullen we op zachte winterdagen onwillekeurig den tuin inloopen en tot de ontdekking komen dat de natuur 's winters niet slaapt, dat er overal waar we 't heelemaal niet verwachten leven is, dat de hazelaar in December al zijn katjes heeft, hoe wonderlijk lichtend groen de kleur van mos in de vochtige winteratmosfeer kan zijn aan den voet van een glimmend natten boomstam en ook wat een merkwaardig effect een border in den winter geeft, wanneer we deze niet op de gebruikelijke wijze bij den grond afsnijden. ☒ Nu is de tuin niet meer alleen voor de zomermaanden, maar 't heele jaar rond worden we geboeid door al wat we zien en van al datgene wat we niet zien, weten we dat het krachten verzamelt, diep weg onder de beschuttende aarde en zoo zullen dan in 't voorjaar één voor één de vaste planten weer op hun oude bekende plekjes te voorschijn komen om ons opnieuw te verrassen met hun steeds wisselende schoonheid.

De vertegenwoordiging der Oostenrijksche Bondsspoorwegen te Utrecht zond ons, behalve een „Wiener Programm“ van Januari tot Juni 1934, prospectussen toe betreffende Goedkoope Wintervacantie in Oostenrijk, Winter in Steiermark en Alpenhotel Bödele bij Dornbirn in Vorarlberg.

Foto Moerheim

COTONEASTER SALICIFOLIA FLOCCOSA

Flossie, de Sealyham

DOOR P. M. C. T. TOEPOEL

FLOSSIE. Maar we spreken haar altijd aan met Moeder Flossie, niet omdat ze zoo vaak moeder is geworden, maar omdat ze zoo'n oude, dikke schommel is. ☼ Zij heet voluit Bowhit Flora en is een sealyham terrier, in den hier zoo royalen tijd kort na den oorlog om haar bloed van Peer Gynt voor een hoog bedrag men heeft mij 300 pond genoemd, uit Engeland ingevoerd. ☼ Sealies zijn heerlijke dieren. Zij hebben iets van het eigengereide van den dashond, maar zonder zijn koppigheid en missen geheel het meelijwekkende, dat het wapen van den Duitschen graver is. ☼ Sealies hebben groote kinderoogen, waarmee zij soms vragend, soms belangstellend en vooral verwijtend kunnen kijken. Zij zijn in elk opzicht Engelsch en die diepverwijtende blik heeft ook vaak het aardige slag kinderen, dat het Engelsche jonge volkje is. Wanneer Moeder Flossie haar zware lichaam opheft, hare breede handjes met de lange nagels — zij slijten niet op den hegrond en wij verwaarloozen wel eens het bijvijlen — op iemands schoot legt en hem ernstig en toenemend verwijtend in de oogen kijkt, dan wordt eene hand op haar oude hoofdje gelegd of zij krijgt een stukje mee van de menschenoep. ☼ Bedelen mag niet. Maar Flossie... Zij wint ieder en breekt elke wet met hare groote, donkere, vragend-verwijtende kinderoogen. En met haar staartje. ☼ Wijzelf verminken natuurlijk nooit een hond aan ooren of staart, het is wreedheid en wansmaak en het heeft geen enkel nut. Maar Flossie's uitsteeksel was reeds tot een scheerkwastje ingekort voor zij bij ons geraakte. Dit scheerkwastje nu is haar pleitbezorger. Het zwaait vergoelijkend heen en weer als een driftige ruitenwisscher, terwijl zij hare gemeenheidjes pleegt. ☼ Want eigenlijk is Flossie valsch. Zij deelt de menschen in drie groepen in. Neutralen, vrindjes en bijtobjecten. Alle drie tracht zij uit te buiten, maar de laatste categorie moet bovendien gebeten worden. Niet zoo maar in eene fladderende broekspijp, maar in het vleesch, want Flossie weet héél goed wat zij wil! ☼ Het klompenvolk biedt een mooie kans. Wanneer de voet, die achter is, bijgetrokken zal worden, komt de hiel even uit het hout. Dan happen! Het komt altijd goed aan, dat blijkt uit den sprong en het leelijke schrikwoord. ☼ Maar gelaarsde menschen pakt een laagbeenige hond niet makkelijk. Dan maar verraderlijk. Eerst

Foto C. J. Steenbergh

EEN NEST SEALYHAM TERRIER-PUPPIES VAN CHAMPION FARNCOMBE CHICORY

aankrabben met den breeden voorvoet — Mie-met-de-Handjes noemden we haar in den tijd van Barendje Donnerkop —, vrijen net zoo lang tot de hand gunstig ligt voor een knauw en dan de hap. ☼ De jaren met hun werking op de zinnen en op het gebit, alsook de standjes, hebben de handeling verfijnd, gestyleerd tot slechts een gebaar van happen. Maar bijten moet ze. Met een gillette, ik denk van genot, en dan weg onder divan of andere schuilplaats. ☼ Flossie weet wat zij wil. Bijna twaalf jaar geleden verzocht ik haar eigenaar ons een sealy te leenen tegen de rattenplaag. De strijd tegen den rat is eene der onaangenaamheden van het volop buitenleven. Want dit knaagdier is zoo mooi en schrand-

der en het heeft zoo'n sterken gemeenschaps- en vrijheidszin. Het helpt zijn blinden of ouden en bijt, in zoo'n gemeene klem gevangen, zich den voet af om te ontkomen. Het beste nog is een hond. Het sterven duurt zoo korter dan met welk verdelgingsmiddel ook, want hij schudt de rat dadelijk dood. ☼ Flossie kwam. Onderweg hapte ze achter de tralies van haar hokje naar de hand, die haar streelen wou en ze was vijandig tegen ons, toen we haar bevrijdden. Maar ze gaf zich gewonnen aan Ou'Zus. Er

zijn menschen, wien geen dier kwaad zal doen, hoe verschrikt of boos of soms ook chronisch kwaadgemaakt zij ook zijn. Zoo'n mensch is Ou'Zus. Van die intrede in ons huisje af is Flossie dol op de keuken en de vriendin van de vijf elkaar opvolgende huishoudsters geweest. Ik heb geen enkelen hond gekend, die zich zoo bij wisselende personen aansloot. Het komt mij voor, dat na de ongezelligheid van het kennelleven de keuken, het bedrijf daarin en ook de

mensch, die Ou'Zus opvolgt, één geheel van zaligheid voor haar vormen. ☼ Maar om de ratten bekommerde Flossie zich niet. Behalve eens, toen er een verdrinken in den regenton lag en zij zich, terwijl iemand hem er uit schepte, van het lijkje meester maakte en trotsch er mee in den mond rondstapte. ☼ Ik bracht haar dus terug. Maar Flossie weet wat zij wil. Het huiselijk leven was haar goed bevallen en het kleine ding ving warempel een hongerstaking aan. Dit duurde maar door. Het gevolg was, dat Flossie haar zin kreeg. Zij zou bij ons komen, trouwen met een beroemden bruijom en de oneven nestkinderen zouden voor haar eigenaar zijn. ☼ Had echter Flossie haar zin doorgezet wat hare omgeving betrof, ook in de liefde liet zij zich de wet niet voorschrijven. Nu toonen wel meer teefjes geen neiging voor reuen van het eigen ras, maar wel tot die van andere. Maar geen zoo sterk als Flossie. Toen zij nog in Engeland was, had zij daar geworpen, doch wat wij ook hebben beproefd en bereikt, nooit is dat hier gelukt. Wel zorgde zij voor

FLOSSY, DE HELDIN VAN DIT ARTIKEL

Foto C. J. Steenbergh

CHAMPION HADLEY HUSTLE, EEN SEALYHAM DIE 14 KAMPIOENSPRIJZEN IN ENGELAND EN 5 IN ONS LAND WON

verrassingen. Uit de paring met een dashond is Beatrijs¹⁾ Peterke Benjamin geboren. Later, zij was reeds zeven en een half jaar, scheen zij dragend. Wij hielden het voor schijn, ook de melk, want dit komt wel meer voor, vooral wanneer, als toen, een ander teefje kleintjes verwacht. Maar op een Zondagmiddag, als ik voor den eten op de slaapkamer kom, ligt Flossie op mijn bed met naast zich wat op het eerste gezicht een cavia lijkt, maar een pasgeboren zwart en bruin hondje blijkt te wezen met een vervaarlijk lang hoofd. Zij en Peterke Benjamin hadden blijkbaar eens onze waakzaamheid weten te verschalken!

„Floss is the boss” zeggen we en dat bevalt haar. Ze is bazig. Teef zoowel als reu moeten haar onderworpen wezen. Ligt zijzelf lekker, maar ontdekt zij, dat een ander ook op een goed plaatsje ligt, dan staat zij op, stapt breed op hem toe en kijkt hem aan. Hij gaat dan wel weg. Met andere teefjes vecht zij. Winnen of verliezen is bijzaak, alle pret ligt in het vechten zelf. Maar Frigga vom Kellergarten, de dashond van de vrouw, laat zij ongemoeid, zij het, dat zij haar dubbel tyranniseert. Gaat Frig niet voor haar weg, dan vlijt zij zich tegen haar op, met het zware hoofd boven op den ramspoedigen teckel! Maar tegen jonge teven is zij vriendelijk. Zij tellen nog niet mee, al zijn zij reeds zesmaal zoo groot als Flossie. Heel den dag volgt zij, het hoofd in den nek, onze bewegingen en „dreunt”, zooals wij het geluid noemen, dat uit haar toegeknepen strot opwelt. Soms, en altijd zeer toepasselijk, zegt ze opeens „ha!” Floss kent den tijd. Zij kent ook elk geluid in het huis en zij heeft een heele woordenschat. Een sterk staaltje daarvan en tevens van verstand is het volgende. Onze Deutsche huishoudster zou den volgenden morgen naar haar vaderland terugkeeren en wij zaten 's avonds met zijn drieën om de kachel. „Vannacht neem ik Floss nog eens mee” zei ze in het gesprek.

Met stond Floss op en liep de kamer uit en de trap op. Nu legde zij het er vaak op toe om mee te gaan en ik had eenige malen waargenomen hoe stil ze dan naar boven sloop, heel anders dan nu. We keken elkaar lachend aan en vertelden elkaar van de door geleerden meestal zoo naïef genomen proeven. Dit hield ons wat lang bezig en daar bons, bons, komt Flossie de trap af, smijt de deur open, stapt de kamer binnen en kijkt de Deutsche aan of zij zeggen wil: kom je nu of niet?

Floss wordt oud, zij is dertien en een half. Kanker toont zich, maar breidt zich gelukkig slechts zeer langzaam uit. Zij paradeert nog strijdlustig voor den ren, als er een Bedlington-teef achter zit en laatst viel zij nog een reusachtigen lerschen wolfshond — reu nota bene! — aan, die op bezoek was geweest. Maar zij kan niet meer vechten. Eergisteren greep zij een boxer-teef, die het erf opkwam, in de wang, maar zij heeft nauwelijks tanden over en lag dadelijk onder. Wij zullen Floss missen, die onverwoestbare optimiste, die Lebensbejeherin, die wanneer we werken of stil zijn en haar afwijzen, op den rug gaat rollen, terwijl zij kleine geluidjes maakt en zoo ons uit werk of zorgen wegtrekt om haar te liefkoozen. Antimalse hondje, zoo noemen wij den sealyham, den sealyham, want in Moeder Floss heb ik het beeld gegeven van elken sealyham. Alle veroveren zij heel het huisgezin met hun verwijtend vragende kinderoogen en verontschuldigd kwispelstaartje, alle spelen zij den baas, waar zij ook zijn en overal brengen zij voor eene geringe jaarlijksche afschrijving op hun aankoopsom en een bagatel in de week voor voer, heel wat vreugd.

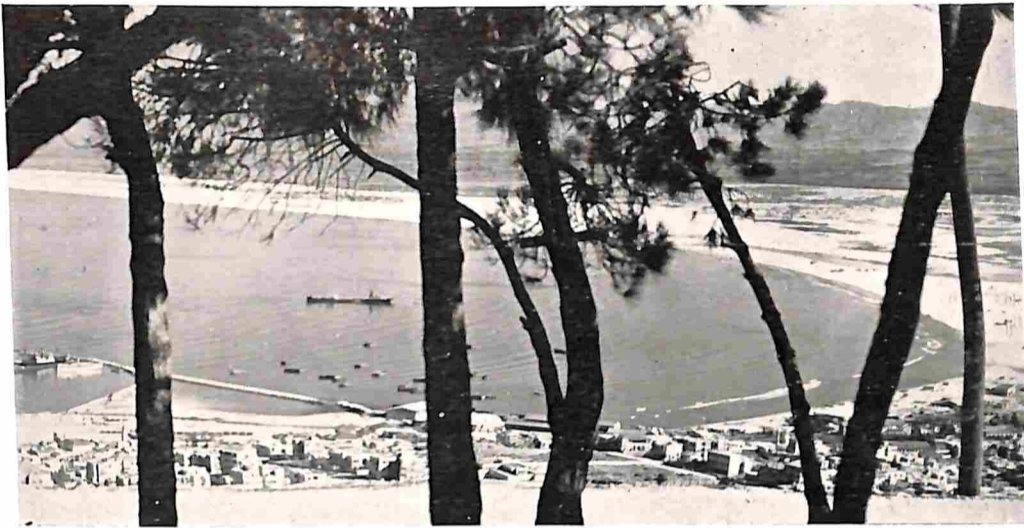

Foto Steijlen
TUSSCHEN DE CYPRESSENSTAMMEN DOOR, ZIET MEN IN DE DIEPTE HET ZONNIGE STRAND VAN HAIFA GLINSTEREN

DE STAD AAN DEN VOET VAN MONT CARMEL

DOOR HERMAN STEIJLEN

NAAR een oude legende verhaalt, zou de profeet Elias op een vuurwagen met paarden bespannen van den Mont Carmel

ten hemel gevaren zijn. Nog enkele andere plaatsen maken er aanspraak op de juiste plek te zijn, waar dit voorval plaats greep — zoo wijst men o.a. den toeristeneen berg aan in de nabijheid van de Doode Zee — doch wat hiervan waar is laten wij in het midden. Een feit is het, dat de Mont Carmel een plaats is van pieteit en eeuwenoude traditie, die tot nu toe niets aan kracht heeft ingeboet. Dagelijks, het heele jaar door, stuiwen vele auto's den blanken weg op naar de duizelingwekkende hoogte. Pelgrims komen er om te bidden en te mediteeren

Foto Steijlen
WAAR DE DINGEN DES DAGELIJKSCHEN LEVENS BESPROKEN WORDEN: HET KOFFIEHUIS

in de Eliasgrot en toeristen voornamelijk om van den frischhoogen zeewind te genieten. Van het eerste oogenblik af dat ge de auto verlaat, bevangt u de intense heerlijkheid van de ongewoon koele bries, het pittoreske uitzicht over de onstuimige, blauw-witte Middellandsche Zee, over de wijde stad Haifa en het uit de kruistochten bekende Jean d'Acre, dat aan de verre andere zijde van de baai vervaagt. Teveel pracht ineens eigenlijk en dit is dan ook de reden, dat men onrustig aan het zwerven slaat van het eene punt naar het andere. Hoe verder men echter den 25 kilometer langen bergrug inkoerst, hoe meer men weer terugverlangt naar den stillen uithoek boven de zee, waar geen Europeesche villa's en Arabierendorpen den drang naar mijmering verjagen en waar het eeuwenoude

1) Honden, geboren in een kennel met een bij den Raad van Beheer geregistreerden naam, dragen alle dien naam.

Foto Steijlen

BEDOEÏNENHERDER MET SCHAPEN OP WEG NAAR DE MARKT

klooster der Carmelieten in 't geheel niet hindert, omdat het volkomen past in het kader der omgeving. ☼ Het is een heel gewoon verschijnsel, vooral bij den beroepswerver, dat de terugblik op een mooie plaats een niet te onderdrukken heimwee wakker roept. Een jonge Arabische dame had mij bij het afscheid van Haïfa toegevoegd: „Wanneer U heengaat en U ziet dan nog driemaal om naar het huis uwer vrienden, zult

Foto Steijlen

DE BEREIDER VAN ALLERLEI MAAGSTREELENDE HEERLIJKHEDEN WERKT AAN DE STRAAT. (DE WITTE KOOL DIENST HOOFDZAKELIJK VOOR RECLAME

U onherroepelijk op uw schreden terugkeeren”. Ofschoon ik reeds acht dagen mijn tenten aan den voet van den Mont Carmel had opgeslagen, mij reeds verbeeldde Haïfa te kennen als mijn geboortedorp, keerde ik toch in haar schoot terug en . . . hoewel ik de week, die daarop volgde, geen nieuwigheden ontdekte, had ik er geen spijt van. Het leven in den Orient biedt tegenwoordig niet veel mysteries meer; wanneer men eenmaal ingeburgerd is lijkt het zelfs saai, saaiër nog

Foto Steijlen

DE MONT CARMEL.

dan bij ons in Europa; de dagelijksche nieuwe sensatie die politiek, techniek, kunst en sport brengen . . . och, dáár trekt men er de schoulers voor op en leeft zijn gewone gemoedelijke leventje, dat draait in een cirkel van louter liefhebberijen, zooals het slurpen van kleine kopjes citroenthee en het luiëren in Arabische of Russische koffiehuisen aan den straatkant. Men is er zoo gelijkmatig, of misschien beter gezegd lui! En toch . . . in al zijn luiheid en oostersche onzindelijkheid trekt het leven er aan. De simpelste straattooneeltjes, b.v. een Bedouïnenherder, die zijn schapen naar de marktplaats drijft, doen ons stilstaan en naar het photo-apparaat grijpen, niet omdat een dergelijk tooneeltje nu mooier en kleurrijker is dan in onze gewesten, maar alleen omdat het zoo geheel anders is, zoo absoluut vreemd, en vreemd voor ons blijft, maanden en maanden lang. Het drentelen door de nauwe winkelstraatjes zal spoedig vervelen, wijl de ontzettende benauwdheid, het gewoeker met de ruimte, indruischt tegen de Europeesche ideeën over hygiëne en dan . . . die walmen en geuren, die je van alle kanten uit de eethuisjes tegemoet waaien! Die ongewone drukte (welke nog geen bewijs behoeft te zijn voor een werklustige bedrijvigheid!) waartegenover het gewirwar op een Parijschen boulevard of in de Kalverstraat te Amsterdam nog doodsch is, staat spoedig tegen, maar ernaar kijken van een rustig hoekje uit boeit uren. Het jacht er alles dooreen met een overdrevenheid. Oostersche volken eigen. De talrijke waterdragers (het kostbare water wordt hier meestal nog vervoerd in kalverhuiden, die door middel van een leeren riem, over het voorhoofd gespannen, gedragen worden) schreeuwen luidkeels en onophoudelijk, evenals de ezel-drijvers en allen, die wat te dragen of te drijven hebben, hun „aïwah!” — „ja”, — wat dan zooveel als een waarschuwingsein tegen botsingen inhoudt. ☼ Haïfa heeft behalve den Mont Carmel geen verdere pretenties. Het is een doodgewone Oostersche stad, die echter door haar ligging nog veel belooft voor de toekomst. De haven, de grootste van den Levant, is onlangs officieel geopend en de prachtige macadamwegen, die zich het achterland inslingeren, zijn reeds grootendeels voltooid. De toevloed van Europeanen stijgt; zij bouwen grote fabrieken, richten handelszaken op, zullen den Arabier eens leeren wat werken, handel en leven is en hij . . . hij trekt smalend zijn schoulers op, laat bouwen, laat werken, laat zijn rommelige winkelhokjes opruimen of tot een besloten achterbuurtje terugbrengen, maar zal het ten eeuwigen dage vertikken zijn gemoedelijk levenswijsje, zijn ingeroeste ideeën over „wat moet” en vooral „wat niet moet” prijs te geven. ☼ Haïfa zal zijn Oostersch karakter grootendeels bewaren; om het grillige echt-Oostersche leven te zien, behoeft men heusch niet terstond verder oostwaarts te gaan, een klein stadje als het heerlijke Haïfa biedt reeds veel. Photographieën zijn duidelijker dan woorden! ☼ Zonder den Mont Carmel was Haïfa minder aantrekkelijk, want naar dezen berg toert men iederen dag voor het schitterende uitzicht. Zij, die ooit Haïfa bezochten, zullen het aldus ongeveer typeeren: „O ja, dat leuke, rommelige stadje aan den voet van den majestueuzen Mont Carmel, van waar je zoo'n prachtig gezicht hebt!” . . .

AMSTELVEEN (Slot van bladz. 51)

ER is altijd wat te zien op die boerderij. Zelfs als ik uit de verte de groote stal- of schuurdeuren zie opengaan, word ik nieuwsgierig. Ik krijg dan visioenen van geurig hooi of van den warmen reuk van het pas opgetaste koren. ☼ En over dat alles welven zich de luchten, die eigenlijk nog het allermooiste zijn. In den zomer zijn ze vaak strakblauw, met somtijds kleine, drijvende, donswitte wolkjes. Maar dat is niet altijd. Er zijn tijden, dat ze opdoemen uit de verten, de donkere, dreigende, voortjagende wolkenmassa's. Ik weet niet waar ze vandaan komen, noch waar ze heen gaan, en niemand weet het. Maar ze jagen voort, in gesloten colonnes, als geweldige legerscharen, die voortijlen naar het land van den vijand. Urenlang kan men daarnaar kijken, en dromen van al de sproken en legenden, die over die jagende wolkenmassa's geschreven zijn. ☼ Er zijn ook zomerochtenden, heel vroeg, dat de hemel zoo stil is, dat de wolkjes haast niet vooruitkomen. Dat is, als er iets als verwondering over den jongen hemel ligt, dat er nog niets te zien is van het jagende leven daar beneden, dat alles zoo stil is. Dan zijn er die stille strepen van heel kleine wolkjes, die haast onmerkbaar voortdrijven, en ik herinner mij, hoe ik vroeger daarbij

altijd dacht aan de geesten der dien nacht gestorvenen, die zich daar verzamelen voor hun lange, verre reis. Nu weet ik het wel beter. Dan zie ik de nevels heel langzaam optrekken over de eindeloze velden, ik zie hoe het licht steeds goudschitterender wordt, hoe in de verte de rij der kalme koebeesten zich voortbeweegt naar de weide, of naar de melkplaats. Zoo stil is dan alles, zoo wonderlijk stil! ☼ Haast nog mooier dan het voorjaar of den vollen zomer vind ik, wanneer het einde Augustus wordt, en het is alsof de zomer een weinig, een heel weinig moede wordt. Dan is buiten alles zoo onbeweeglijk, dan zweven de nevels zoo zwaar en zoo vermoeid voor het licht, de dahlia's en phloxen bloeien in hun schitterende pracht, en er is die niet te definieeren lucht van vochtige, vermoeide aarde, wat uitgeput reeds van al het geven, al het opbrengen. Zoo mooi is het buiten nog, zoo gloeiend van kleuren, zoo rein, zoo zonder eenige dorheid nog! En toch, een heel klein weinig is er reeds dat vermoeide, dat spreekt van zachtens naderend einde. ☼ En dan komt de herfst, en met hem de woeste stormen. Ja, het kan stormen in Amstelveen! Ik herinner mij, dat ik den eersten keer, toen ik zulk een storm meemaakte, die toen ook bijzonder hevig was, mij tamelijk ongerust maakte. Den heelen nacht hilde, bulderde, loeide het, de ruiten rinkelden, de schoorsteen klepperde, de pannen vlogen bij tientallen van het dak. Het was toen een vreeselijke stormnacht. Maar nadien heb ik dikwijls een storm in Amstelveen meegemaakt, en nu heb ik er geen angst meer voor. ☼ Van mijn warme, lichte kamer uit, mag ik dan zelfs graag kijken naar dien woesten, spookachtigen hemel, waarlangs de geweldige wolkenmassa's voortjagen. Daar heel hoog fluit en joelt en gilt het, en het komt mij dan voor, alsof het de wilde geesten zijn, die lange jaren geleden de heerschers waren over dit land, toen het nog geen land was, maar enkel water. Of zij terug gekomen zijn in denzelfden tijd van het jaar, waarin zij toen beukten over de meren en plassen, waarin zij het schuimende water opjoegen, de enkele scheepjes te pletter sloegen tegen de oevers, de dijken doorbraken en de wilde golven beuken deden tegen de dorpjes en de eenzame boerenhuizen. Hun macht is nu voorbij. Weg is het water, veranderd zijn de plassen in de diepe, vruchtbare polders. Maar de wilde, thans machteloze luchtgeesten komen nog steeds, als de dagen kort worden en de zware regenluchten hun last laten neerkletteren op de aarde, zij gieren hun woede nog uit daar in de hoogten, en zij doen al het kwaad dat hun te doen nog mogelijk is. ☼ Maar dan komt de winter, en dan wordt het zoo wonderlijk stil. Dan kan

het land daar zoo droomend liggen in zijn verten, en dan is daarboven de kalme hemel, die in even diepe gedachten verzonken lijkt. Dan drijft des morgens nog de maan aan den hemel, terwijl aan de Oosterkim reeds het licht strijdt met de nu zoo machtige duisternis, en eindelijk, overwinnend, de bloedroode vanen uitsteekt. ☼ Wonderlijk mooi is dit land in den winter. En het zijn altijd kleine vogels, die het naderend voorjaar aankondigen. Ik weet, eerlijk gezegd, niet welke vogels dat zijn. Maar ik hoor ze in Februari, in begin Maart, een zachte, fluitende, vragende roep. En dan moet ik diep ademhalen, want dan weet ik, het voorjaar is in de lucht. ☼ Het dorp zelf is ook al oud. Het heeft eigenlijk geen geschiedenis, maar in oude kronieken wordt het al genoemd. Als ik door de dorpsstraat wandel of de kleine zijstraatjes daarvan, en die kleine, oude huisjes zie, dan moet ik wel gelooven dat dit dorp oud is. Daar zijn nog van die grappige poortjes, van die aardige doorkijkjes, die denken doen aan een hofje. En dan de winkels! Natuurlijk zijn er al goede winkels, modern en naar de tijdseischen ingericht. Maar er zijn ook nog van die echte dorpswinkeltjes. Met twee ramen, voor het eene waarvan sigaren, pijpen, flesschen eau de

Foto C. J. Steenbergh

BIJ BOVENKERK

Foto C. J. Steenberg

HERFSTDAG BIJ AMSTELVEEN

cologne en zeep liggen. Terwijl het andere een uitstalling heeft van rollen stof, pantoffels, ondergoed en garen-en-band. Daar zijn nog van die winkeltjes, die enkel klompen en petroleum verkopen, en waar de baas, meestal een klein, typisch boertje, met zijn met een hit of een paar honden bespannen wagentje den polder ingaat. Daar is de manufacturier, die tegenwoordig een zooveelste hands fordje heeft, vol met rollen bonte stof, petten, boezelaars, en dergelijke artikelen, en daarmee diep in de polders de boerenhoeven bezoekt. En de kruidenier doet hetzelfde, des morgens om halfacht al zie ik hem bezig zijn wagen vol te stoppen met koffie en thee, suiker en koekjes. ☼ Je kunt hier nog zoo echt het idee krijgen van het platteland. Het is hier geen luxe dorp, zooals Kennemerland en het Gooi. Er is hier nog die niet te definieeren sfeer van landelijkheid en gemoedelijkheid, die ontbreekt in menig dorp dat veel verder van de hoofdstad ligt. Wij hebben al de moderne gemakken, werkelijk, wij hebben prachtig duinwater, kookgas en perfect electrisch licht. Maar wij hebben hier ook de meest idyllische natuur. ☼ Voor wie van een moestuin houdt, bestaat hier ideale gelegenheid daarvoor. De meeste huizen hebben flinke tuinen, „land” noemen sommigen het zelfs. Wij hebben zelf een moestuin, en al zijn wij geen geroutineerde tuinlief, wij bereiken toch heel mooie resultaten. Wij kunnen zeggen, dat wij van Juni of begin Juli onafgebroken alles uit onzen tuin eten, tot Februari of Maart toe. En wat voor groenten halen wij uit onzen tuin! De heerlijkste aardbeien, de fijnste trosprinsesjes, en de lekkerste kleine doperwtjes. ☼ Het is hier geen veengrond, al wordt dat vaak beweerd. Het is hier heelemaal niet vochtig. Men vindt hier den echten, zwaren kleigrond, droog als zand in den zomer, warm, bruin en pulverig. Een heerlijke grond! Ook voor vruchtboomen. ☼ Het oude boertje, dat ons somtijds

helpt in onzen moestuin, is van meening dat een goede groententuin even prettig is om naar te kijken als de mooiste siertuin. Gelijk heeft hij! Wat zijn, bijvoorbeeld, roode bieten geen prachtige planten! En wat een mooie effecten bereiken wij niet, toen wij roode geraniums en witte margrietten plantten tusschen onze boerenkool! ☼ Wat verrukkelijk is het niet, te oogsten uit je eigen moestuin, in het voorjaar, wanneer de zon al heerlijk schijnt, maar de wind nog wat scherp is, in den zomer wanneer de zon op je rug brandt, en in den herfst, wanneer je gauw tusschen de kletterende buien spersieboontjes gaat plukken, terwijl de zware regenwolken zich voor een paar minuten vaneensplijten en soms een enkele bliksemstraal door hun sombere duisternis flitst. ☼ Dan ga je gauw weer in huis, en je weet, dat het nu echt herfst is. Een nieuw seizoen breekt aan, dat niet minder

heerlijk is dan de vorige. De winter! ☼ Er zijn dikwijls menschen, die mij vragen hoe ik het des winters in Amstelveen uthoudt. Zoo akelig, zoo eenzaam, zoo stil! Ik moet er dan bijna om lachen. Ik vind den winter hier eenvoudig net zoo verrukkelijk als elk ander seizoen. ☼ Zoo heerlijk is het des avonds, als het buiten zoo heel stil is, en de sneeuw elk geluid dempt dat er nog wezen mocht. Als het stormt en regent, en de wilde jacht voorbijraast door de woeste hemelen, en ik zit in mijn gezellige kamer, waar het vuur zachtjes knapt en de poes spint, en zelfs het zachte geluid der bladen van mijn boek als ik die omsla iets intiems en gezelligs heeft. Zoo verrukkelijk om te droomen, om te fantasieeren, om weg te glijden naar het verledene of de toekomst, of naar de onbekende verten der fantasie. ☼ En te denken, dat al deze heerlijkheid zoo dicht ligt bij Amsterdam, met zijn etagewoningen, zijn drukte en lawaai, zijn onvrijheid en ongeriefelijkheid!

De Fa. K. Wezelenburg & Zn., Boomkwekerijen te Hazerswoude, zond ons haar ruim geïllustreerden catalogus 1934, betreffende heesters, rozen, coniferen, vaste-, rots- en muurplanten enz. Op aanvraag wordt deze gratis toegezonden.

Foto C. J. Steenberg

GEZICHT OP AMSTELVEEN OVER DE WINTERSCHE PLASSEN